

יסודות

למדיניות ציבורית ולציונות מעשית (ע"ר)

דור חדש בחקלאות

ד"ר לירון אמדור

מכון יסודות

עמית בן-צור

מנהל יסודות ופורום ארלוזורוב

www.yfpp.org.il

השותפים המייסדים

איגוד התעשייה הקיבוצית OIA

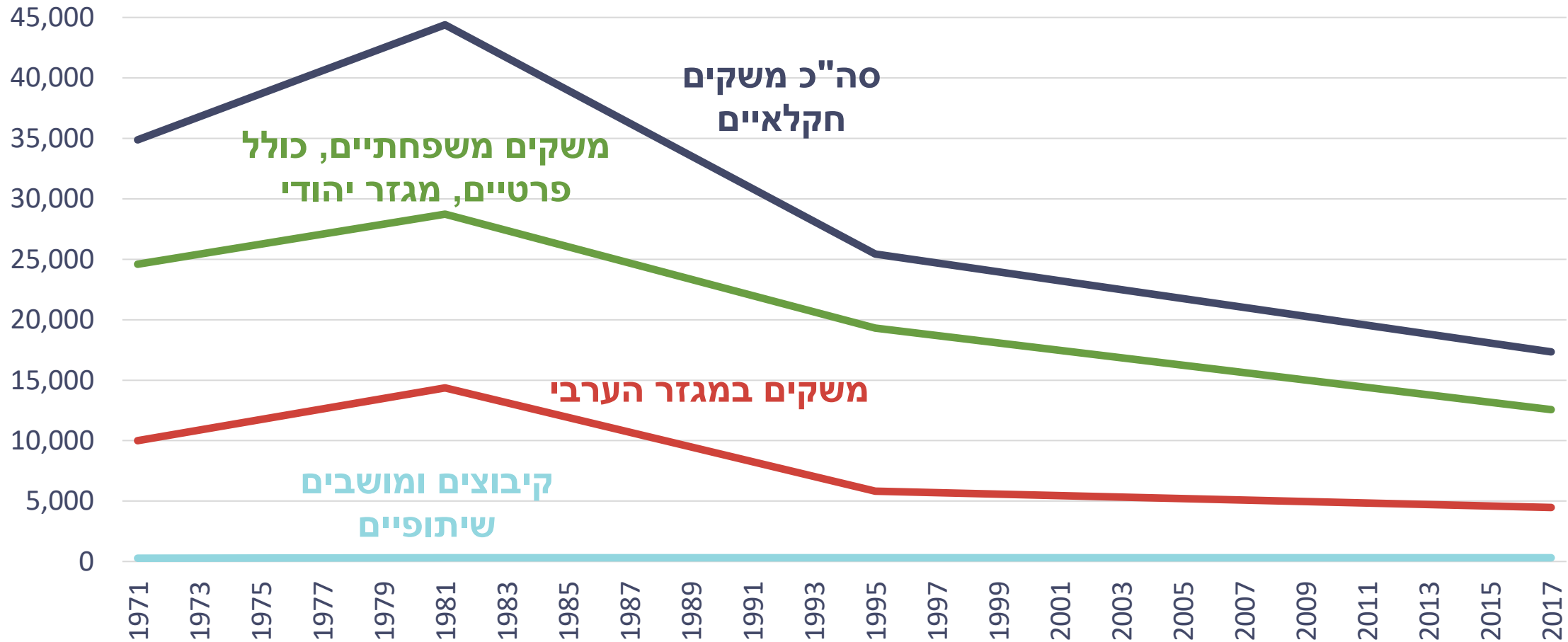

אפיון הבעיה

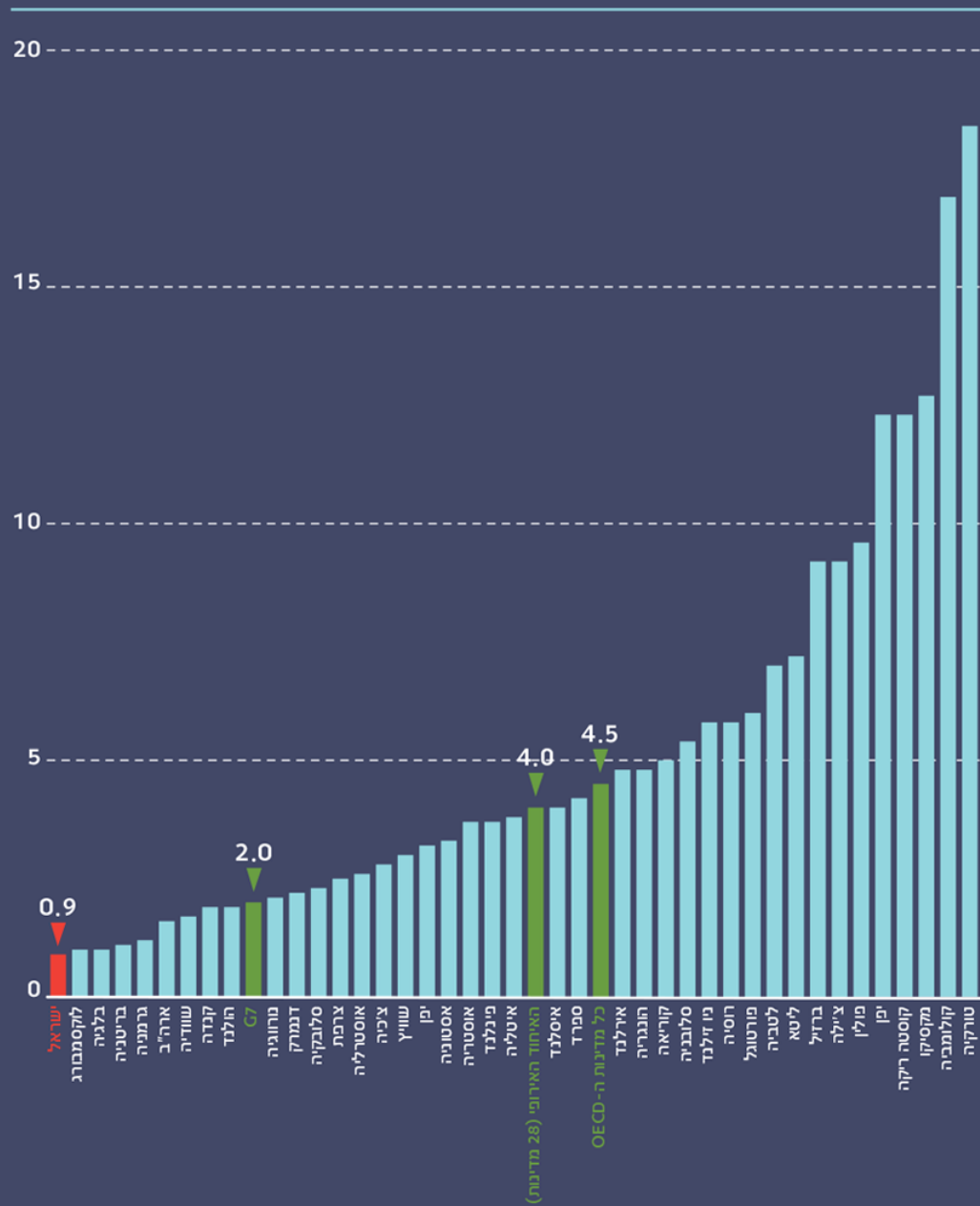
ירידה במספר החקלאים

מספר החקלאים בישראל 1971-2017

מקור: הלמ"ס, מפקד החקלאות 2017

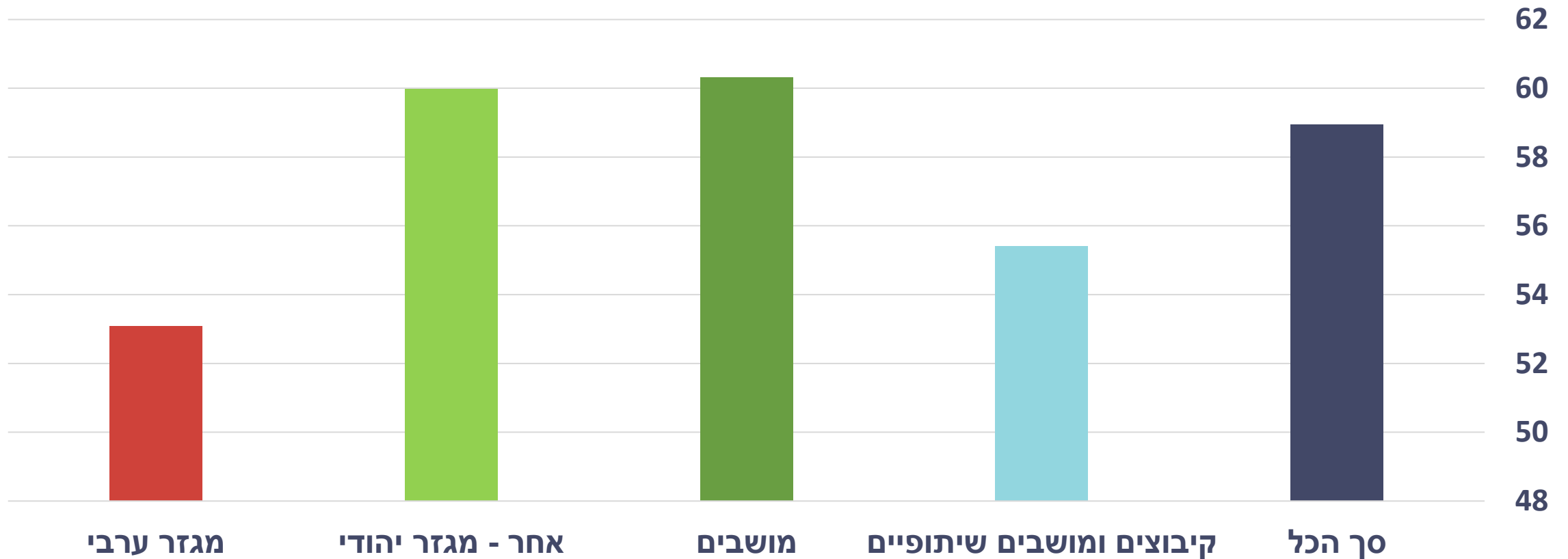
איור 3: אחוז המועסקים בחקלאות מתוך כלל המועסקים, מדינות ה-OECD, שנת 2018

מספר החקלאים
בישראל - הנמוך
ביותר ב-OECD כאחוז
מסך כל המועסקים
(ללא עובדים זרים)

החקלאים הישראלים מבוגרים ועל סף פרישה

הגיל הממוצע של החקלאים בישראל, 2017

מקור: הלמ"ס, מפקד החקלאות 2017

האינטרס הציבורי בחקלאות

תרומות חיצוניות

פוליטי- מדיני

ביטחון ושמירה
על הקרקע

התיישבות
בפריפריה

קשרי חוץ

סביבה

שטחים פתוחים

בקרת מים

שיפור איכות
האוויר

הפחתת רעשים

תמיכה במגוון
ביולוגי

מחזור פסולת
אורגנית וביוב

מניעת שריפות

חברה

מכלול נופי

אזורי חיץ

קיום התיישבות
מבוססת חקלאות

פנאי ונופש בשטח
הפתוח החקלאי

ערכים חינוכיים

בריאות ותזונה

כלכלה

מחקר ופיתוח,
אגריטק

תיירות כפרית

תרומות ישירות

אספקת מזון
וסיבים

בטחון מזון

פרנסה

האינטרס הציבורי בדור חדש בחקלאות

ללא דור חדש החקלאות
הישראלית תצטמצם

החקלאים מהווים אחד מגורמי
הייצור של החקלאות, הון
אנושי שבלעדיו לא יתקיים
הענף

בן/בת ממשיכים יהוו תמריץ
להשקעה במשק

מפתח להמשך קיום המשקים
המשפחתיים על יתרונותיהם
היחסיים:

- גידולים אינטנסיביים
- מגוון גידולים
- שימוש בטכנולוגיות מתקדמות
- אתרי ניסוי לאגריטק
- מהווים מפתח לתחרותיות בענף

מהו דור חדש בחקלאות?

בנים/בנות ממשיכים במשקים משפחתיים

חקלאים חדשים המקימים/ממשיכים משקים משפחתיים ללא רקע משפחתי בחקלאות

חברי ותושבי קיבוצים העובדים בחקלאות או מנהלים ענפים חקלאיים בקיבוץ

שכירים מקצועיים בחקלאות

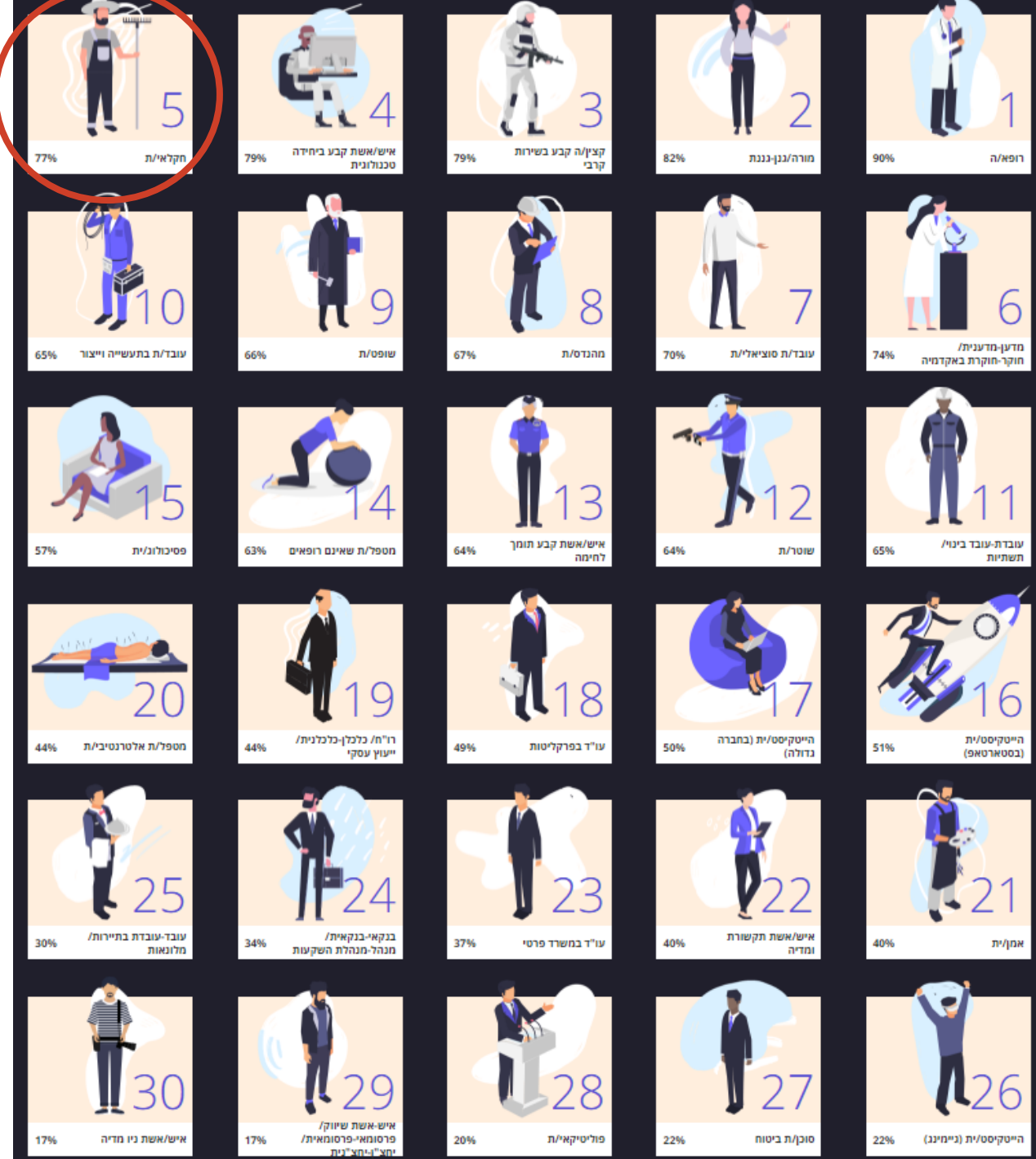
הביקוש לעיסוק בחקלאות

- ◀ בניגוד לדעה הרווחת, ישנו ביקוש גדול לעיסוק בחקלאות – גם מצד אנשים שלא גדלו במגזר החקלאי:
- ◀ במקומות שבהם משווקים נחלות חקלאיות הביקוש גבוה, וקיימות רשימות המתנה
- ◀ בחמש השנים האחרונות חלה עלייה של 30% במספר הסטודנטים לחקלאות ברחובות; לפני כ-10 שנים הוקם מסלול ללימודי חקלאות במכללת תל חי, המושך כ-40 סטודנטים בשנה
- ◀ מאות צעירים משתתפים בהכשרות לחקלאות של ארגונים שונים
- ◀ כ-1,600 מתנדבים בחקלאות מידי שנה באופן קבוע - מקדישים לפחות 200 שעות בשנה
- ◀ משרד החקלאות תומך מידי שנה בכ-1.3 מיליון שעות התנדבות בחקלאות, מגמה המצביעה על העניין הרב של הציבור הישראלי בחקלאות

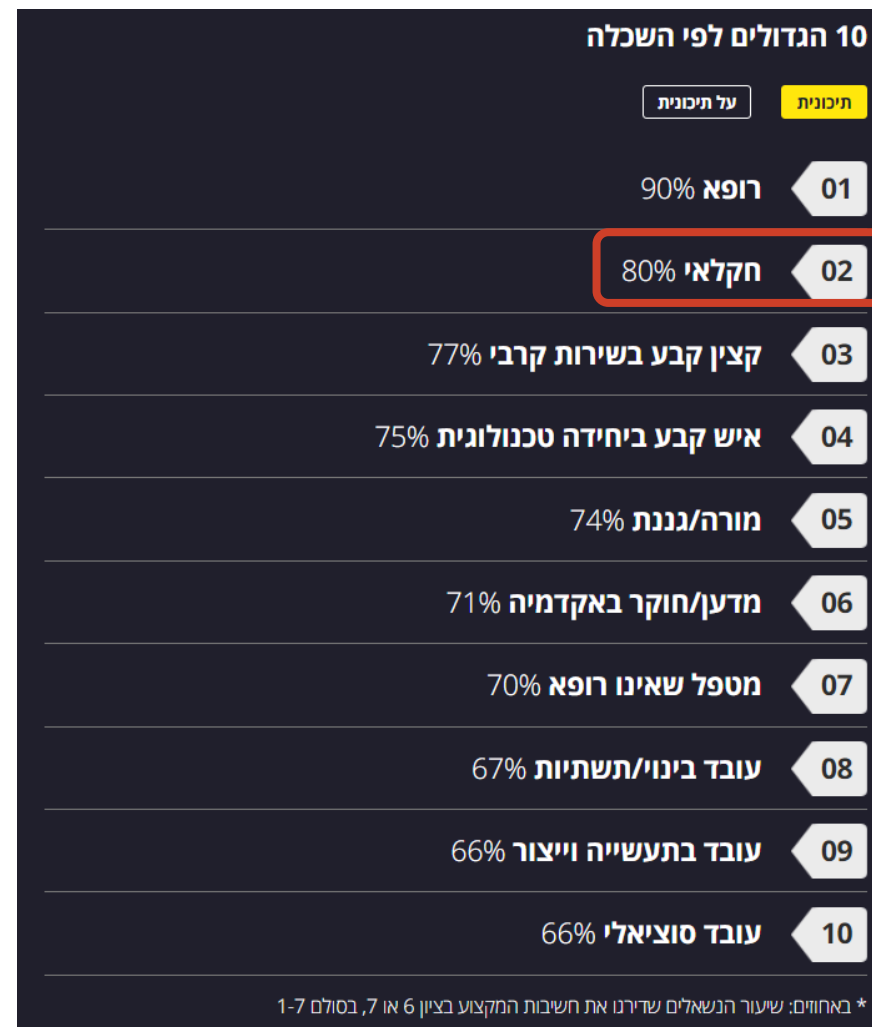
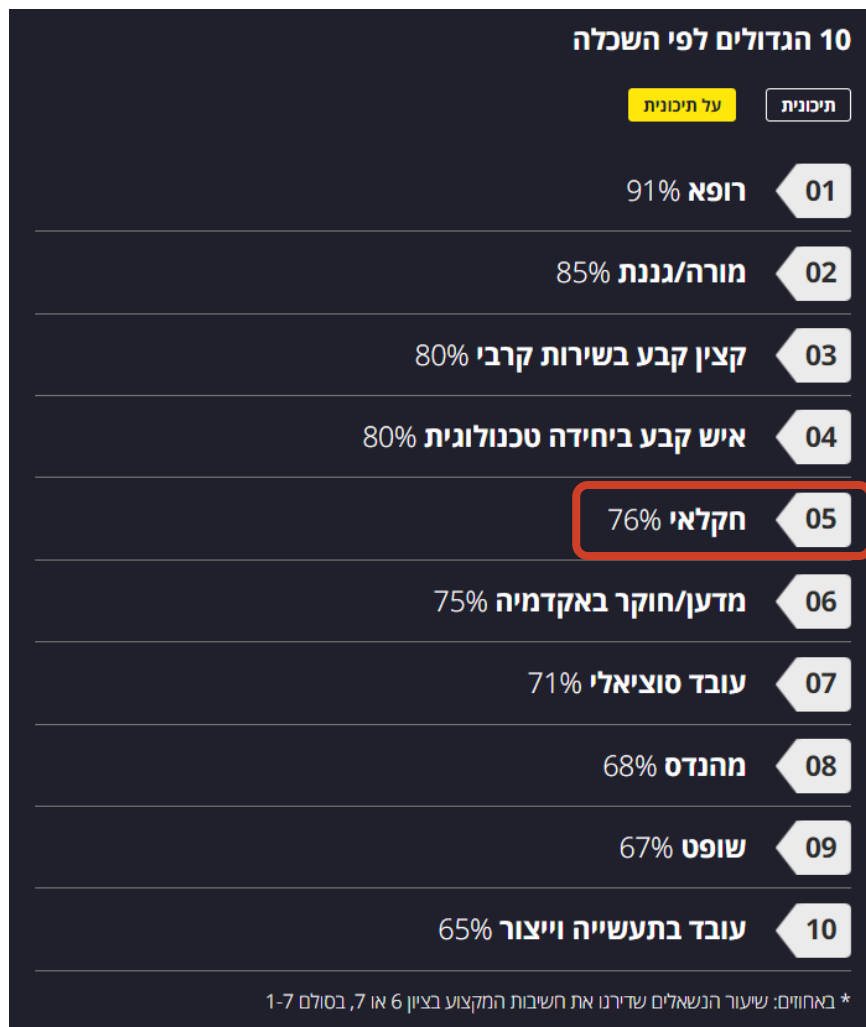
די עם ההיי-טק: המקצועות שהישראלים מעריכים באמת

מקור: [TheMarker](https://www.themarker.co.il), פברואר 2020

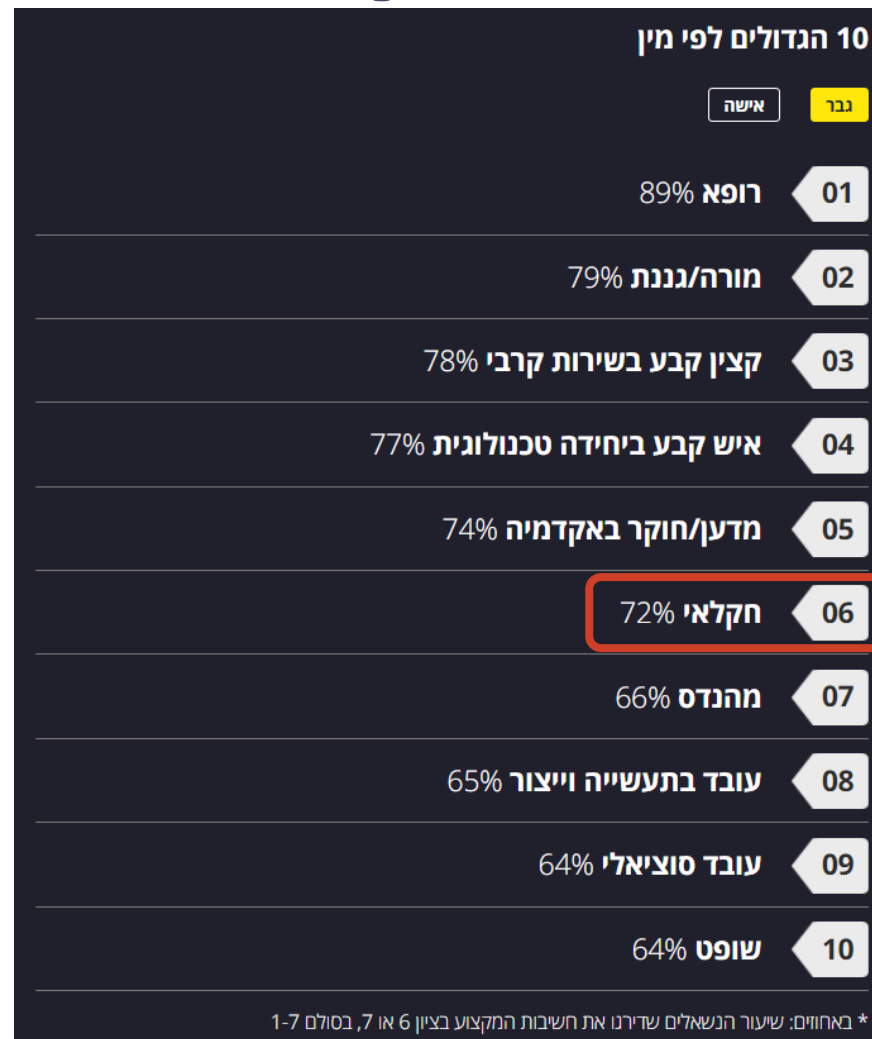
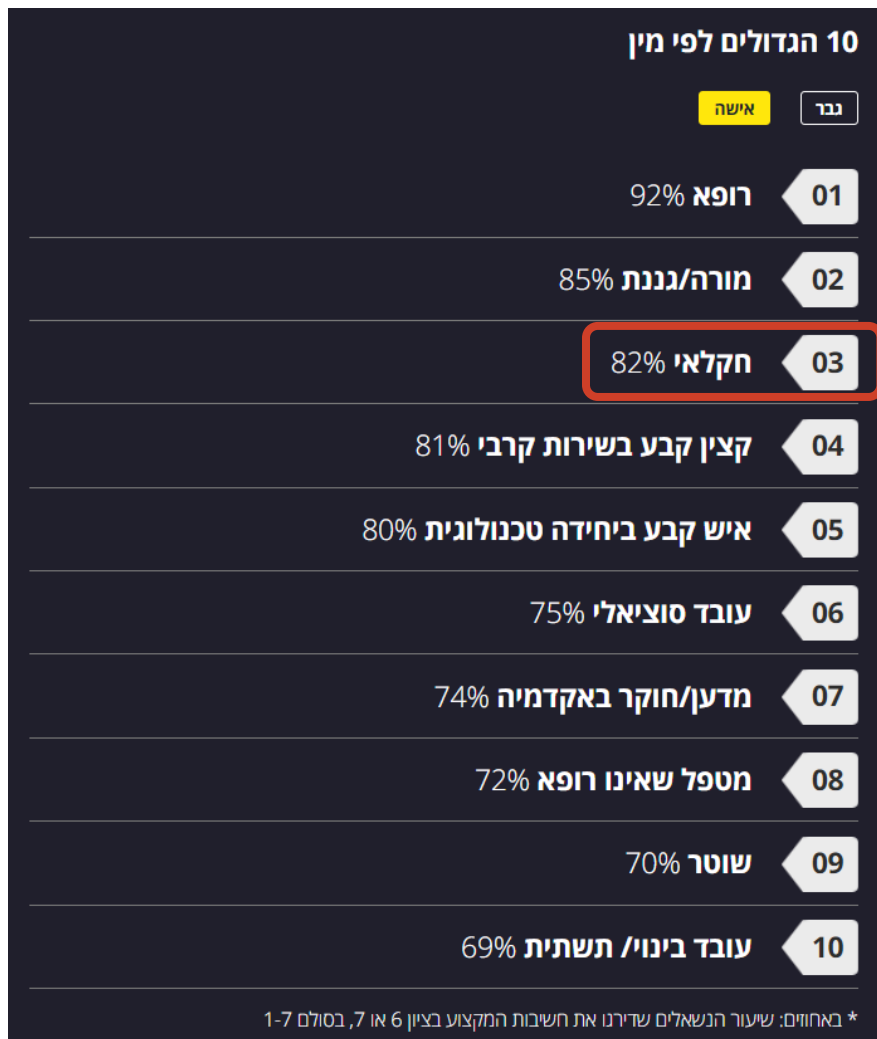
(בסקר השתתפו 718 איש בני 18-65 במדגם ארצי מייצג של גיל, מגדר ואזור גיאוגרפי. השאלון כלל התייחסות ל-30 מקצועות והמשיבים נשאלו לגבי כל מקצוע - עד כמה הוא תורם או שאינו תורם לחברה. התשובות ניתנו בסולם 1-7, כאשר 7 מצוין כי המקצוע מאוד תורם לחברה ו-1 מצוין כי הוא לא תורם כלל)

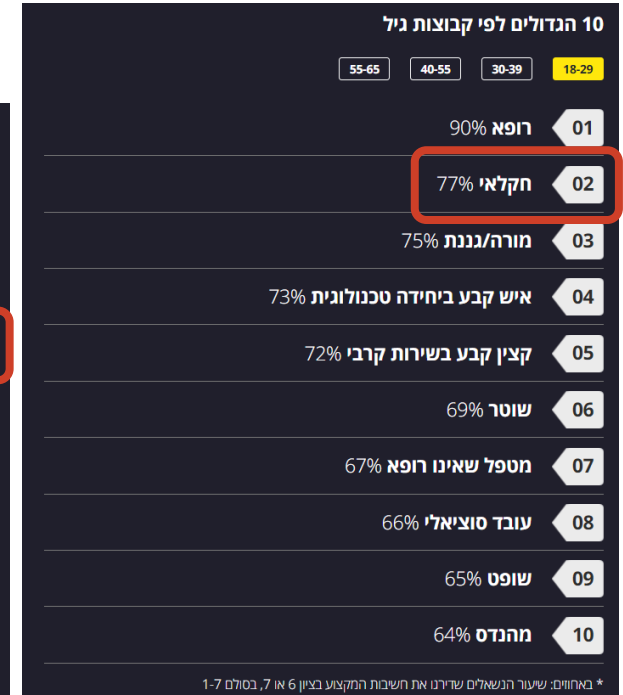
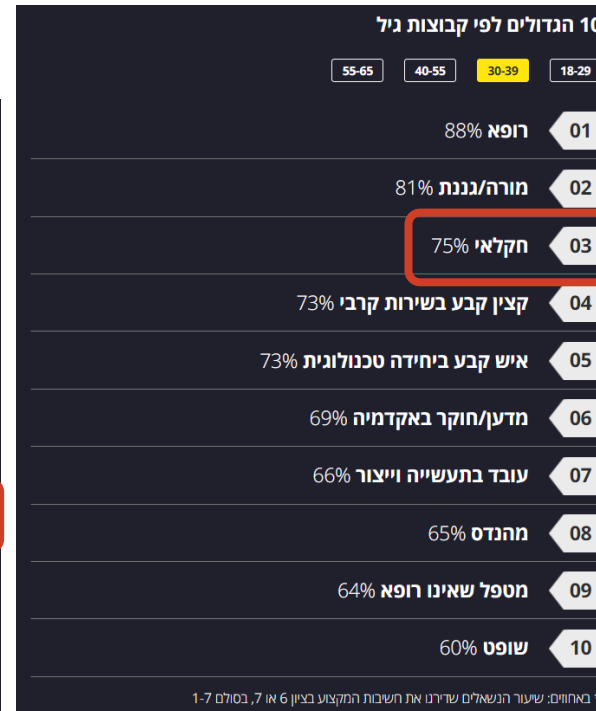
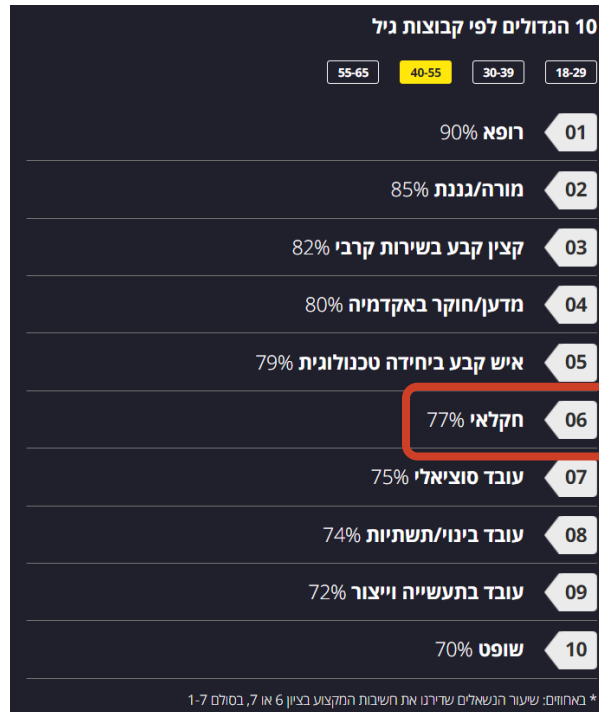
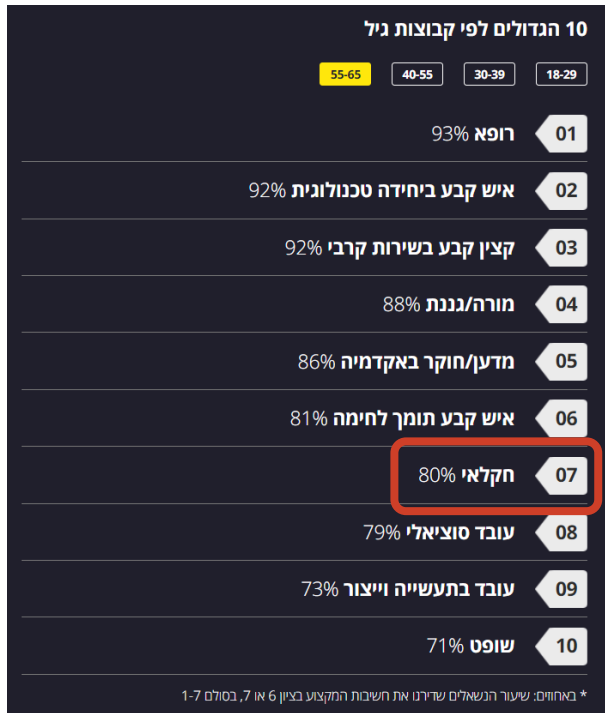
עד כמה המקצוע תורם לחברה? לפי השכלה

עד כמה המקצוע תורם לחברה? לפי מין

עד כמה המקצוע תורם לחברה? לפי גיל

החסמים לדור חדש בחקלאות

אתגרים כלכליים
ורגשיים בהעברה בין-
דורית של המשק בתוך
המשפחה

השקעות הון בהקמה
וחידוש המשק

הכשרה: לימודים,
התמחות מקצועית,
השמה, חונכות

החקלאות כמקור
פרנסה בר קיימא –
ייצוב כלכלי ורגולטיבי

נגישות לקרקע עבור
חקלאי שאינו דור
ממשיך

הכשרה מקצועית בחקלאות

האתגרים:

- ◀ מעט מסגרות לימודים, אין מסגרת בנגב.
- ◀ אין מסגרות התמחות (יש לסטודנטים ממדינות מתפתחות, אין לישראלים).
- ◀ אין לוווי בהשמה במשקים.
- ◀ אין לוווי מוסדר בשנים הראשונות להפעלת המשק.
- ◀ חוסר בתהליך מתכלל – איך בוגר לימודי חקלאות מגיע להיות חקלאי בעל משק?

השקעות הון בהקמה וחידוש המשק

האתגרים:

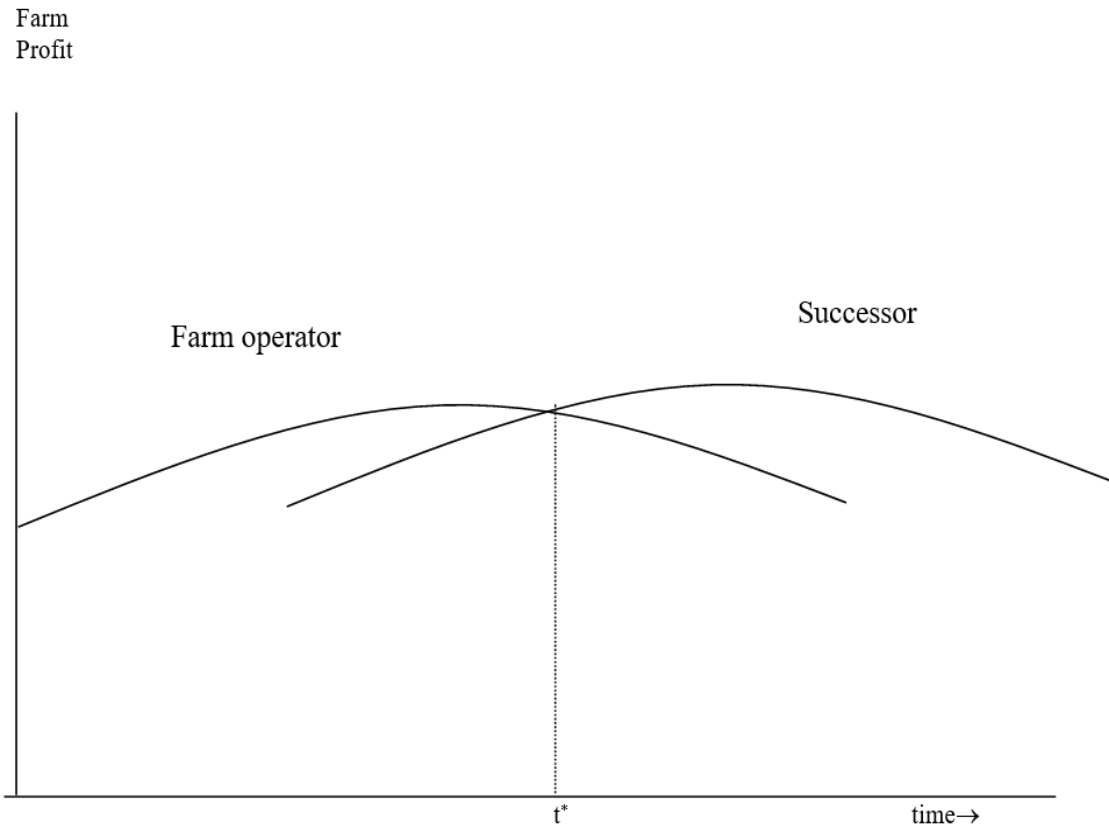
- ◀ העדר תכנית קבועה של מענקים לחקלאים חדשים; אין אפשרות לקבלת הטבות לבן ממשיך
- ◀ הלוואות בערבות מדינה – קיים במשרד הכלכלה, חקלאים לא לוקחים. מדוע?
- ◀ הסיכון בחקלאות גבוה, מקשה על לקיחת הלוואה גדולה, שהסיכוי להחזיר אותה לא ברור

מקור	סה"כ השקעה נדרשת להקמת משק המכניס משכורת אחת (₪)	מספר דונמים נדרש להכנסה בגובה משכורת אחת**	סה"כ השקעה נדרשת להקמת משק המפרנס משפחה (₪)	מספר דונמים נדרש לפרנסת משפחה*	הכנסה ₪ / דונם / שנה (רווח תפעולי)	השקעה ממוצעת בהקמה ₪ דונם	ענף
תחשיבי שהמ, שיחה עם מדריכי גד"ש, שהמ	680,000	680	1,250,000	1,250	200	1,000-2,000	גד"ש שלחין
תחשיבי שהמ	742,500	135	1,375,000	250	1,000	5,500	מטעים
תחשיבי שהמ	1,485,000	27	2,750,000	50	5,000	55,000	חממות

העברה בין-דורית של משק בתוך המשפחה

האתגרים:

- ◀ לעודד את דור ההורים להעביר את המשק החקלאי לדור ההמשך בתזמון מתאים, שימנע תקופה של דעיכה בפריון בערוב ימיו של החקלאי הוותיק
- ◀ להביא לכך שהבנים/ בנות יערכו תקופה חפיפה מוגדרת של עבודה במשק לצד הוריהם, וייקחו על עצמם את הניהול בגיל צעיר יחסית, כך שיוכלו להשקיע בו את שנות הפריון העיקריות שלהם
- ◀ יצירת תהליך מובנה, בניית הסדרים כלכליים ותיאום ציפיות בין הדורות

חיזוק הנגישות לקרקע לחקלאי שאינו בן ממשלך

האתגרים:

- ◀ המחיר של נחלות חקלאיות גבוה מאוד, בהשפעת זכויות בניה, ומיסים ואגרות מדינה
- ◀ מעט אפשרויות לקנות קרקע חקלאית שלא במסגרת נחלה
- ◀ אין אפשרות לשכור קרקע חקלאית בבעלות מדינה
- ◀ יש מעט מאוד אפשרויות להשגת קרקע להקמת משק חקלאי חדש
- ◀ האפשרויות הקיימות מורכבות, לא שקופות, והקרקעות הזמינות מוגבלות ביותר

חקלאות כמקור פרנסה בר קיימא

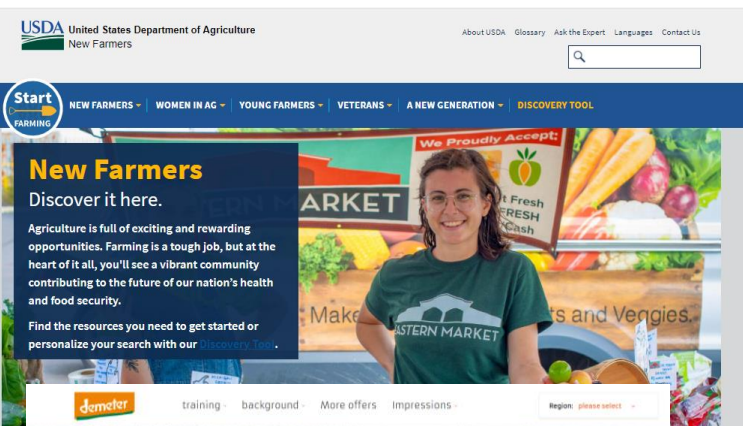
האתגר:

◀ החקלאות הינה ענף מסוכן מאוד: סיכוני אקלים וסביבה; סיכונים כלכליים; סיכונים רגולטיביים

מה עושים בעולם

- ◀ **באיחוד האירופי:** בשנים 2007-2020 הוקדשו **18 מיליארד יורו** לעידוד חקלאים חדשים
- ◀ קיימות הכשרות מקצועיות מתכללות מהאקדמיה, דרך התמחות מקצועית, מענקים והלוואות לרכישת משק וציודו. מי שסיים הכשרה יכול לקבל הטבות מדינה לרכישת המשק.
- ◀ **בארה"ב:** חקלאי חדש זכאי להלוואה בערבות מדינה של **1.8 מיליון \$** לרכישת משק וציודו
- ◀ פועלת ועדה מייעצת ייעודית לעניין הדור החדש במשרד החקלאות
- ◀ **בנוסף:**
- ◀ משרדים ממשלתיים מפעילים **שירותי יעוץ לחקלאים חדשים בפריסה ארצית**, אתרי אינטרנט המנגישים מידע.
- ◀ פעילות ערה של **ארגוני חברה אזרחית** המלווים היבטים מגוונים של קליטת דור חדש: מתן הכשרות, התמחות מקצועית, חילופי חקלאים; "שידוך" בין בעלי קרקעות לחקלאים חדשים; סיוע לחקלאי חדש בקבלת הטבות מדינה; איתור חקלאים ותיקים וליווי תהליך העברת המשקים לדור ממשיך; ועוד

מה עושים בעולם

USDA United States Department of Agriculture
New Farmers

About USDA | Glossary | Ask the Expert | Languages | Contact Us

Start FARMING

NEW FARMERS | WOMEN IN AG | YOUNG FARMERS | VETERANS | A NEW GENERATION | DISCOVERY TOOL

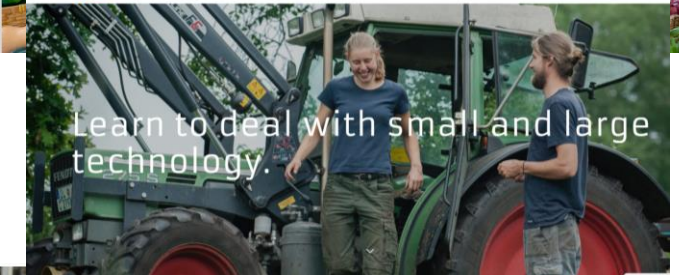
New Farmers

Discover it here.

Agriculture is full of exciting and rewarding opportunities. Farming is a tough job, but at the heart of it all, you'll see a vibrant community contributing to the future of our nation's health and food security.

Find the resources you need to get started or personalize your search with our [Discovery Tool](#).

demeter training background More offers Impressions Region: please select

Learn to deal with small and large technology.

Joint Initiative for improved access to funding for European Young Farmers

Young Farmers are Key in the Future CAP

CEJA
EUROPEAN COUNCIL OF YOUNG FARMERS
EUROPEAN ORGANIZATION OF FARMERS' ADVICE CENTERS

National Farmers Union #NFUBFF

BEGINNING FARMER COLUMN

ACCESS TO MARKETS

COOPERATIVE BEGINNING

European Commission

Young farmers and the CAP

Beginning Farmers of Oregon

HOME | STARTING A FARM | TYPES OF

In the spotlight

FOR ENQUIRIES CALL: 07771 911905

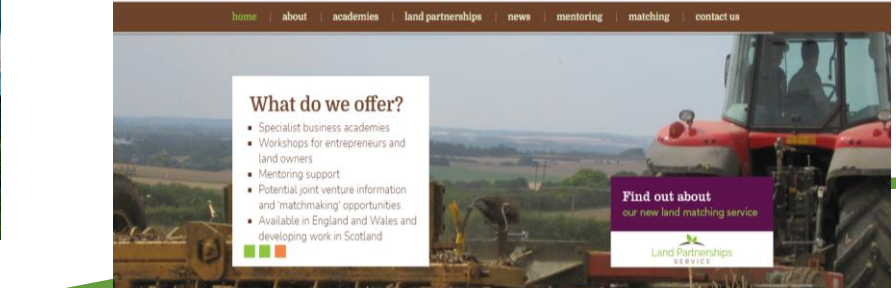
Fresh Start

LAND ENTERPRISE CENTRE
Investing in the future

Popular Resources

- Funding Resources for Farmers (Loans/Grants)
- Starting A Farm
- Farm Jobs and Internships
- Farm Business Planning
- Start Raising Chickens
- Finding Land to Farm

Facebook Twitter

home | about | academies | land partnerships | news | mentoring | matching | contact us

What do we offer?

- Specialist business academies
- Workshops for entrepreneurs and land owners
- Mentoring support
- Potential joint venture information and 'matchmaking' opportunities
- Available in England and Wales and developing work in Scotland

Find out about our new land matching service

Land Partnerships SERVICE

NATIONAL YOUNG FARMERS COALITION EST. 2010

LAND GILDE

verbinder in de biologische en verwerde landbouw

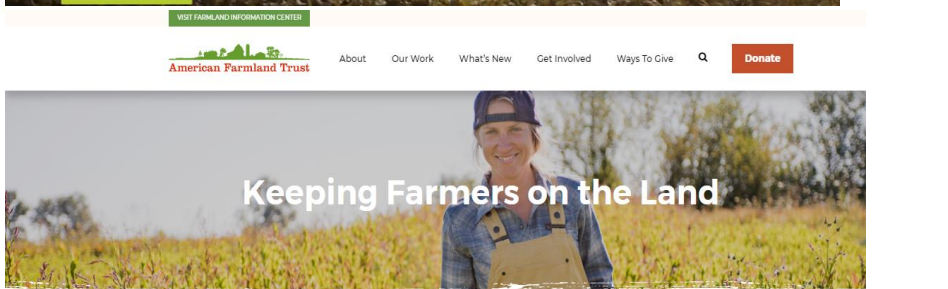
VRAAG & AANBOD ONZE DIENSTEN ACTIVITEITEN CONTACT

Build just for agriculture

BECOME A MEMBER

OP ZOEK NAAR EEN BOER OF BOERDERIJ

Bekijk VRAAG & AANBOD

WEST FARMLAND INFORMATION CENTER

American Farmland Trust

About Our Work What's New Get Involved Ways To Give Donate

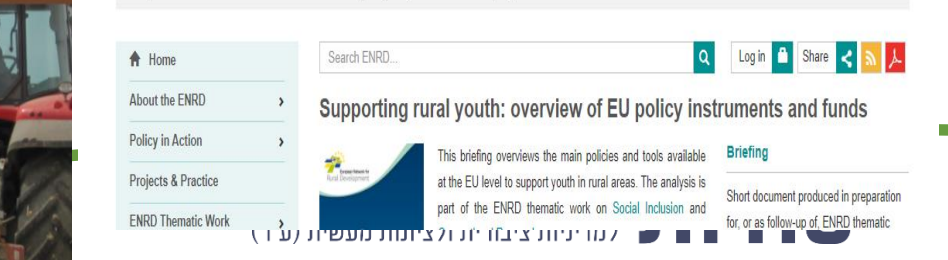
Keeping Farmers on the Land

European Network for Rural Development

Connecting Rural Europe

European Commission > ENRD Home > Publications > Supporting rural youth: overview of EU policy instruments and f...

Home

About the ENRD

Policy in Action

Projects & Practice

ENRD Thematic Work

Search ENRD...

Supporting rural youth: overview of EU policy instruments and funds

This briefing overviews the main policies and tools available at the EU level to support youth in rural areas. The analysis is part of the ENRD thematic work on Social Inclusion and

Briefing

Short document produced in preparation for, or as follow-up of ENRD thematic

מתוך בטחון בצור ישראל הזנו חותמים בהתמכת ידינו
לעדות על
על אדמת

יסודות

למדיניות ציבורית ולציונות מעשית (ע"ר)

תודה!